

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului depus de Știrbu Viorica, reprezentată de avocatul Russu Vitalie

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Casian Neonila către Știrbu Viorica și Î.C.S „Pro Digital” S.R.L privind apărarea onoarei și demnității, obligarea pârâților să dezmință informațiile defăimătoare, compensarea prejudiciului moral, a cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 12 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 2ra-1654/22
PIGD2-19107711-01-2ra-18112022)*

Decizia instanței de apel este prematură și insuficient motivată, întrucât subiectul privește comportamentul unui medic din sistemul public de sănătate, informația se încadrează în noțiunea de interes public, iar instanța era obligată să dea o analiză inclusiv și probatoriului pârâtei, care în opinia ei dovedește veridicitatea faptului și evenimentele care s-au produs.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. M. Țurcan
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Panov, O. Cojocaru, M. Anton

24 decembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Știrbu Viorica, reprezentată de avocatul Russu Vitalie

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. În data de 1 iulie 2019 Casian Neonila s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Știrbu Viorica, prin care a solicitat:

- obligarea pârâtei să dezmință printr-un reportaj la același post de televiziune și portalului de știri de la care au fost difuzate informațiile defăimătoare făcute la adresa sa;
- compensarea prejudiciului moral în cuantum de 100 000 de lei;
- compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 3000 lei.

2. În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că la data de 21 mai 2019, Știrbu Viorica a făcut publice postului de televiziune ProTV-Chișinău următoarele afirmații: *a ajuns la XXXXX Neonila Casian printr-o recomandare de la un alt medic. Prima ei vizită a fost programată la telefon direct cu doamna doctor, timp în care Veronica a efectuat toate analizele necesare, XXXXX. A doua oară s-a programat, dar a trebuit să aștepte ore bune în rând pentru că mulți pacienți vin la specialist fără programare, spune ea. Femeia nu este asigurată, motiv pentru care a trebuit să plătească toate investigațiile. 1. „Ea m-a ignorat. Umblam din urma asistentei să îmi spună ce să fac mai departe. Asistenta a ieșit și a spus că: „Probabil doamna Casian nu va dori să vă primească.” Indignată, am întrebat de ce nu sunt primită, de ce nu mi se oferă atenție? Ea spune că: „Nu vă fac operația, că nu vreau!”, acesta a fost argumentul ei.” 2. „Ea mi-a spus că urmează să fac o intervenție. În momentul în care am zis să-mi explice despre ce operație este vorba a spus: „Ce nu e clar aici, aveți XXXXX”. M-a bruscat în cel mai josnic mod.” 3. „Acolo intrau persoane fără rând. Cineva iese din cabinet și îmi spune: „Da nu sta cu copilul, pune 20 de euro în cartelă și treci!” „M-a mirat că este și o taxa nedeclarată.” 4. Femeia ar mai fi auzit de la alte paciente că ele au plătit și pentru intervenții chirurgicale, dar nu în casa instituției medicale, ci medicului. 5. „Pe hol, pacientele vorbesc de o taxă neoficială de 500 de euro, pentru operație i se dă medicului ca mulțumire. Când dăm bani la medic noi nu cumpărăm sănătate, pacienții cumpără atitudinea medicului și dacă el nici asta nu e în stare să o vândă, atunci la ce ține el locul.”*

3. Astfel, reclamanta consideră că cele declarate de către Știrbu Viorica reporterilor TV, și anume ProTV-Chișinău, sunt neveridice și calomnioase, și anume: „XXXXX”; „că v-am bruscat”; „că nu vă fac operație că nu vreau”; „că există o taxă de 20 euro pentru primirea pacienților”; „că pacienții vorbesc de o taxă neoficială de 500 de euro pentru operație care i se dă medicului ca mulțumire”.

4. Reclamanta a susținut că afirmațiile făcute de Știrbu Viorica nu corespund adevărului, mai mult de cât atât îi cauzează prejudicii de imagine, a demnității, onoarei și reputației profesionale.

5. În acest sens, reclamanta a menționat că nu putea să-i spună că are XXXXX deoarece, în urma rezultatului - XXXXX

6. Cele relatate de Știrbu Viorica la televiziunea ProTV, au fost preluate de către mai multe portaluri de știri din țară, printre care: XXXXX inclusiv și rețelele de socializare, prin care i s-a defăimat numele și buna reputație.

7. Reclamanta a informat că după difuzarea acestui reportaj a fost telefonată de mai multe persoane cunoscute, rude, colegi de serviciu, paciente, studenți și persoane cunoscute și întrebată: „Ce-i cu defăimarea aceasta pe întreaga țară, inclusiv și peste hotare?” Această situație tensionantă emoțional și psihologic i-a influențat starea de sănătate. Astfel, la data de 28 mai 2019, la ora 05.00, a suferit o criză hipertonică și s-a adresat la spitalul nr. 3 Sfânta Treime, unde a fost internată cu diagnoza – XXXXX.

8. După internarea în spital, în urma investigațiilor și examenului biochimic nr. 60 din 20 iunie 2019 s-a constatat că suferă de XXXXX, ce a condiționat XXXXX și, în consecința acestor factori, până în prezent primește tratament.

9. Prin urmare, reclamanta a afirmat că declarațiile false ale Vioricăi Știrbu i-au afectat grav imaginea, aducându-i atingere onoarei, demnității și cauzându-i suferințe psihice și fizice. Or, deține funcția de medic XXXXX în rezultatul numirii începând cu 01 februarie 1996. Este angajată în funcție de cercetător științific în laboratorul diagnostic și management, din 1 aprilie 2016. Angajată în laboratorul științific XXXXX, asistent universitar-catedra de XXXXX, deține și funcția de conferențiar universitar la aceeași catedră din 8 septembrie 2014. Este cercetător științific din 2016, deține și grad științific de doctor în medicină. Cercetările obținute sunt raportate și prezentate la congrese naționale și internaționale în România, Belarusia, Azerbaidjan, Franța, Belgia, Cehia, Moscova și Italia. Astfel devenind membrul a societății Europene de XXXXX și membrul a societății Franceze de XXXXX din 2009. În total sunt peste 86 de lucrări științifice publicate la lucrările congresului național și internațional. Participă activ în colectiv la elaborarea protocolului clinic de management al XXXXX. În perioada anilor 2010-2013 a efectuat studii la Academia de administrație publică pe lângă Președinție.

10. Mai mult decât atât, a inițiat modul de perfecționare continuă în domeniul XXXXX pentru medicii XXXXX, unde până la momentul actual au fost pregătiți peste 80 de XXXXX. A prezentat îndrumare metodică pentru medicii rezidenți, ginecologi, medicii de familie și XXXXX. Aspectele epidemiologice, diagnostic precoce, monitoring și mabilitare a pacientelor cu mola hidotiformă.

11. În acest context, reclamanta a notat că informația neveridică și acuzațiile nefondate, expuse de către Viorica Știrbu, i-au adus atingere statutului și reputației sale profesionale. Fiind un medic profesionist și de talie a fost pusă într-o situație rușinată, disprețuitoare și într-o lumină proastă față de rude, colegi,

paciente, studenți și persoane cunoscute ei. Aceasta a suferit stres din situația creată prin faptul că, a fost nevoită să primească acuzații nefondate, să ofere explicații în privința unor situații necunoscute ei.

12. La fel, a fost supusă procedurii disciplinare, în urmă căreia a fost nefondat sancționată cu mustrare aspră, ordinul de sancționare fiind contestat și se află la examinare în Judecătoria Chișinău (sediul Centru).

13. Având în vedere cele expuse, reclamanta a solicitat obligarea pârâtului Știrbu Viorica să dezmință informația, ce lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională - obligarea pârâtului să dezmință afirmațiile defăimătoare făcute la 21 mai 2019, într-un reportaj la același post de televiziune/același portal de știri, de la care au fost difuzate informațiile, cu următorul text de dezmințire: „Recunosc că afirmațiile și/sau informațiile răspândite despre medicul N. Casian privind neacordarea ajutorului medical, cât și despre diagnoza de XXXXX, despre nedorința de o opera, nedorința de o primă la consultări, că ar fi bruscat-o în cel mai josnic mod, că ar exista o taxă de 20 euro pentru primirea pacienților, despre discuțiile pacienților despre o taxă neoficială de 500 de euro pentru operație care i se dă medicului ca mulțumire; răspândite prin intermediul ProTV la 21 mai 2019, sunt lipsite de substrat factologic și nu corespund realității”.

14. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 ianuarie 2020, s-a conexasă într-un singur proces cauza civilă nr. 2-12269/19 la cererea de chemare în judecată a Neonilei Casian către Știrbu Viorica privind apărarea onoarei și demnității și cauza civilă nr. 2-12224/19 la cererea de chemare în judecată a Neonilei Casian către SRL „Unica.md”, ÎCS „Pro Digital” (Pro-TV), SRL „Cross Media-(echipa.md), LLC Rusia „Rus Media Group” (bloknot-moldova.md), Cristian Jardan (director Unimedia.md), Rotaru Silvia reporter Sănătate.md (în cererea inițială: Echipa.md, ProTV-Chișinău, Sănătate Info, Unica.md, Unimedia, Bloknot-moldova) privind apărarea onoarei și demnității (f.d. 84, vol.I).

15. Prin cererea de concretizare a pretențiilor din 6 octombrie 2020, reclamanta Neonila Casian a solicitat obligarea pârâților Știrbu Viorica și ProTV Chișinău să dezmință informațiile defăimătoare, într-o conferință de presă sau printr-un reportaj la același post de televiziune (prin intermediul căruia au fost difuzate informațiile); compensarea de la Știrbu Viorica a prejudiciului moral în cuantum de 100 000 mii lei, compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 3000 lei pentru taxa de stat și în mărime de 14200 lei pentru serviciile de asistență juridică (f.d. 231-236, vol. I).

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

16. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 iulie 2021 acțiunea înaintată de Casian Neonila a fost respinsă ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

17. La 28 iulie 2021, Casian Neonila, reprezentantă de avocatul Iurie Mărgineanu, a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău,

sediul Centru din 26 iulie 2021, solicitând casarea integrală a acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

18. Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 12 mai 2022 a admis cererea de apel declarată de Casian Neonila prin intermediul avocatului Mărgineanu Iurie.

S-a casat hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 26 iulie 2021, și se emite o nouă hotărâre potrivit căreia: s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Casian Neonila.

S-au obligat pârâții Știrbu Viorica și Î.C.S „Pro Digital” S.R.L să dezmință informațiile defăimătoare, făcute la adresa medicului Casian Neonila, într-o conferință de presă sau printr-un reportaj, la același post de televiziune (prin intermediul căruia au fost difuzate informațiile enunțate).

S-a încasat de la Știrbu Viorica în folosul lui Casian Neonila prejudiciul moral suferit, în mărime de 30 000 (treizeci mii) lei.

S-a încasat de la Știrbu Viorica în folosul lui Casian Neonila taxa de stat în sumă de 900 (nouă sute) lei proporțional cerințelor admise din acțiune și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 8000 (opt mii) lei.

19. În susținerea acestei decizii instanța de apel a menționat că, declarațiile intime referitoare la faptul că apelanta i-ar fi spus că ar avea XXXXX; că ar fi bruscăt-o; i-ar fi refuzat intervenția chirurgicală pe motiv că nu dorește, nu se încadrează în noțiunea de judecată de valoare, în modul definit de art. 2 al Legii nr.64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, potrivit căruia judecata de valoare reprezintă o opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit. Însă, aceste declarații se încadrează în noțiunea de fapt, definit de aceeași normă ca fiind eveniment, proces sau fenomen care a avut sau are loc în condiții concrete de loc și timp și a cărui veridicitate poate fi dovedită, iar declarațiile referitoare la faptul că ar exista o taxă de 20 euro pentru primirea pacienților; pacienții ar vorbi despre o taxă neoficială de 500 euro pentru operație care i se dă medicului ca mulțumire constituie judecăți de valoare, ce urmează să fie bazate pe un substrat factologic suficient pentru a exclude survenirea consecințelor prevăzute de Lege.

20. Instanța de apel a constatat că apelanta a probat în modul stabilit de art. 24 alin. (1) din Legea nr. 64/2010 și art. 118, 121 și 122 din Codul de procedură civilă, că faptele nominalizate au fost răspândite de intimați, că declarațiile respective o vizează pe apelantă, că constituie relatări de fapte, în esență false, iar judecățile de valoare nu sunt bazate pe un substrat factologic suficient, acestea fiind pentru apelantă defăimătoare.

21. Iar intimata nu a probat, în ordinea stabilită de art. 24 alin. (2) al Legii nr. 64/2010 și art. 118, 121 și 122 din Codul de procedură civilă, precum că informația răspândită de aceasta nu ar fi defăimătoare și/sau nu ar viza apelanta, că faptele relatate ar constitui judecăți de valoare bazate pe un substrat factologic suficient, că la momentul răspândirii informației nu cunoștea/realiza că prin

acțiunile sale contribuie la răspândirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient și nici că informația răspândită ar fi de interes public.

22. Mai mult, intimata nu a probat în nici un mod că apelanta i-ar fi declarat că ar avea XXXXX, că ar fi fost bruscată, că ar fi refuzat o intervenție chirurgicală pe motiv că apelanta nu ar dori, și nici că ar exista o taxă de 20 euro pentru primirea pacienților și că pacienții ar vorbi despre o taxă neoficială de 500 euro pentru operație care i se dă medicului ca mulțumire, persoanele de la care s-ar fi obținut aceste pretinse informații nefiind solicitate pentru audieri în instanța de judecată, circumstanțe ce denotă caracterul fals al declarațiilor.

23. Concomitent, instanța de apel a reținut că, deși declarațiile vizate în speță ale intimatei prezintă un interes public în condițiile în care se referă la sfera medicală, vizează apelanta, care activează în funcția de medic XXXXX, începând cu 01 februarie 1996, este angajată în funcție de cercetător științific în Laboratorul științific diagnostic și management, din 1 aprilie 2016 angajată în laboratorul științific XXXXX, asistent universitar catedra de XXXXX Nr.2, deține funcția de conferențiar universitar la aceeași catedră din 8 septembrie 2014; este cercetător științific din 2016, deține grad științific de doctor în medicină, etc. Astfel încât este o persoană publică în sensul definit de Legea nr. 64/2010, totuși expunerea neveridică a faptelor nu este admisibilă nici în cazul interesului public.

24. Subsecvent, instanța de apel a notat că sunt întrunite temeiurilor legale pentru a constata că declarațiile făcute public de către intimată depășesc limitele legale ce reglementează libertatea de exprimare, acesta fiind succedate de lezarea onoarei, demnității și reputației profesionale a apelantei.

25. Astfel, completul a conchis că constatările primei instanțe referitoare la neprobarea de către apelantă a neexprimării de către aceasta a sintagmelor expuse de intimată și a lipsei unor discuții între pacienții apelantei pe coridoarele instituției medicale în care aceasta activează ca temei de respingere a acțiunii, inclusiv prin prisma art. 26 alin. (3) și (6) al Legii nr. 64/2010 sunt eronate, deoarece instanța a invocat în cazul dat lipsa probelor privind nerealizarea unei acțiuni, constatare ce nu corespunde exigențelor normelor pertinente, în cazul dat acțiunea pozitivă, respectiv efectuarea afirmațiilor invocate de către apelantă sau caracterul plauzibil al pretinselor afirmații din partea partenerilor, urma a fi probată de către intimată.

26. În acest context, instanța de apel a menționat că în privința declarațiilor vizate ale intimatei nu persistă dubii rezonabile ce ar înlătura caracterul neveridic al acestora care ar putea fi interpretate în beneficiul atribuirii acestora la judecăți de valoare.

27. La fel, completul a subliniat că, dezmințirea reprezintă cea mai importantă formă de restabilire a dreptului lezat, iar răspândirea juridică va fi dispusă în cazul în care informația răspândită cumulează condițiile enumerate în art. 7 alin. (2) din Legea 64/2010, și anume: dacă informația este falsă, dacă este defăimătoare și dacă permite identificarea persoanei vizate de informație,

condiții întrunite în speță din considerentele expuse supra, motiv pentru care pretenția respectivă a fost admisă.

28. Prin urmare, completul a apreciat ca fiind nefondate constatările primei instanțe referitoare la faptul că temei pentru respingerea pretenției date rezidă din pretinsa nespecificare expresă în acțiunea înaintată a textului dezmințirii, deoarece circumstanțele prezentei cauze denotă că acest aspect urmează a fi realizat în ordinea stabilită de Lege, în conjunctura constatării caracterului neveridic/fals în sensul Legii al declarațiilor intimatei, pârâții Știrbu Viorica și Î.C.S „Pro Digital” S.R.L urmând să dezmințe informațiile defăimătoare specificate în prezenta decizie, făcute la adresa medicului Casian Neonila, într-o conferință de presă sau printr-un reportaj, la același post de televiziune (prin intermediul căruia au fost difuzate informațiile enunțate).

29. Cu referire la pretenția apelantei privind repararea prejudiciului moral, completul a reținut că în temeiul art. 7 alin. (7) al Legii cu privire la libertatea de exprimare, persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin. (6) poate solicita exprimarea scuzelor și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

30. La fel, instanța de apel a invocat art. 2036 alin. (1) și (2) și art. 2037 alin. (1)-(3) Cod civil și a ajuns la concluzia că declarațiile făcute de intimata Știrbu Viorica se încadrează în noțiunea de faptă ilicită, caracterul și esența declarațiilor făcute de intimată, ce inspiră inclusiv și învinuiri apelantei de realizare a unor acte ilicite, denotă cert că gravitatea acestora este considerabilă pentru apelantă în raport cu persoana acesteia, inclusiv percepția subiectivă, dar și în societate a apelantei, raportat la caracterul public al activității sale denotă că suferințele morale cauzate apelantei justifică compensarea pecuniară a acestora. Totodată, s-a apreciat că cuantumul compensațiilor solicitat de apelantă este excesiv, fiind rezonabilă suma de 30 000 lei, în rest pretențiile privind adjudecarea compensației pentru prejudiciul moral au fost apreciate ca nefondate.

31. În consecință, deoarece instanța de apel a constatat temeinicia parțială a pretențiilor înaintate de apelantă, în temeiul art. 94 și art. 96 CPC, intimata Știrbu Viorica a fost obligată să compenseze apelantei cheltuielile de judecată suportate de aceasta, inclusiv taxa de stat proporțional pretențiilor admise în mărime de 900 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 8000 lei. Totodată, din motiv că intimata Î.C.S „Pro Digital” S.R.L a acționat în cazul dat doar în calitate de sursă de informare în masă, fără a purta răspundere pentru conținutul declarațiilor intimatei Știrbu Viorica, cheltuielile de asistență juridică nu au fost suportate de către Societatea intimată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

32. În data de 26 octombrie 2022, Știrbu Viorica reprezentată de avocatul Rusu Vitalie, a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii instanței de fond din 26 iulie 2021.

ARGUMENTELE RECURSULUI

33. În motivarea recursului recurentul a notat că decizia Curții de Apel din 12 mai 2022 este neîntemeiată și nefondată, lipsită de suport juridic. Or, instanța de apel nu a examinat obiectiv și pe deplin toate probele pertinente și concludente, care au importanță nemijlocită pentru examinarea obiectivă a litigiului, mai mult ca atât, nu a studiat esența problemei, aplicând eronat normele materiale, procedurale și internaționale, depășindu-și atribuțiile de serviciu prin indicarea de la sine a textului în partea motivată a deciziei care urmează a fi difuzat, ceea ce este o încălcare fundamentală a legii.

34. În acest sens, recurenta a reiterat argumentele expuse în cadrul examinării cauzei în fond.

POZIȚIA INTIMATULUI

35. La 20 decembrie 2022, Casian Neonila, reprezentată de avocatul Mărgineanu Iurie a depus referință, solicitând declararea inadmisibilă a recursului.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

36. Art. 117 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„Probe în cauze civile sînt elementele de fapt, dobîndite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și ale altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

În calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.”

37. Art. 118 alin. (1), (3) și (5) din Codul de procedură civilă:

„Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.”

38. Art. 122 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.”

39. Art. 130 din Codul de procedură civilă:

„Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.”

40. Art. 4 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare:

„Statul garantează libertatea de exprimare a mass-mediei. Nimeni nu poate interzice sau împiedica mass-media să răspândească informații de interes public decât în condițiile legii.

Mass-media are sarcina de a informa publicul asupra problemelor de interes public și de a efectua, în conformitate cu responsabilitățile sale, investigații jurnalistice în probleme de interes public.

Pe lângă garanțiile prevăzute la art.3, libertatea de exprimare a mass-mediei admite și un anumit grad de exagerare sau chiar provocare, cu condiția să nu se denatureze esența faptelor.”

41. Art. 6 alin. (1) și (2) din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare:

„Orice persoană are libertatea de a primi informații de interes public prin intermediul mass-mediei.

Apărarea onoarei, demnității sau reputației profesionale nu poate prevala asupra libertății publicului de a primi informații de interes public.”

42. Art. 7 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare:

„Orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.

Persoana lezată prin răspândirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții:

- a) este falsă;
- b) este defăimătoare;
- c) permite identificarea persoanei vizate de informație.

Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(2) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

Persoana lezată prin răspîndirea unor judecăți de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă judecățile de valoare cumulează următoarele condiții:

- a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient;
- b) au un caracter defăimător;
- c) permit identificarea persoanei vizate de informație.

Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(4) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, sau publicarea unei replici, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

Se consideră injurie exprimarea care cumulează următoarele condiții:

- a) exprimarea intenționată verbală, scrisă sau nonverbală nu corespunde normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică;
- b) permite identificarea persoanei vizate.

Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(6) poate solicita exprimarea scuzelor și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

Nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic și satiric dacă prin folosirea acestuia nu se induce în eroare publicul în privința faptelor.”

43.Art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.”

44. Art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs”

MOTIVAREA INSTANȚEI

45. Cu referire la termenul de declarare a recursului prevăzut la art. 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs reține că recurenta a respectat acest termen, or, decizia recurată a fost pronunțată 12 mai 2022 și expediată în adresa participanților la proces la 23 septembrie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d. 129).

46. În aceste circumstanțe recursul depus de către Știrbu Viorica, reprezentată de avocatul Rusu Vitalie, în data de 26 octombrie 2022 se consideră a fi depus în termen.

47. Cu referire la fondul cauzei, completul de judecată reține că, la data de 21 mai 2019, Știrbu Viorica a făcut publice, într-un reportaj difuzat de postul de televiziune ProTV-Chișinău, mai multe afirmații privind activitatea medicului XXXXX Casian Neonila. În esență, aceasta a relatat că a ajuns la medicul Casian în baza unei recomandări, că prima consultație i-a fost programată telefonic direct cu doctorul și că, până la vizită, a efectuat mai multe investigații medicale, inclusiv XXXXX. Intimata a mai declarat că la a doua programare a fost nevoită să aștepte timp îndelungat, deoarece numeroși pacienți s-ar prezenta la specialist fără programare, precum și că, nefiind asigurată medical, a achitat integral costul investigațiilor.

48. În continuare, Știrbu Viorica a făcut următoarele declarații

- că ar fi fost ignorată de Casian Neonila și lăsată să solicite informații doar de la asistentă;
- că asistenta i-ar fi comunicat că, probabil, medicul nu dorește să o primească, iar medicul i-ar fi spus „nu vă fac operația că nu vreau”;
- că i s-ar fi comunicat că are „XXXXX”, într-un mod „josnic și brusc”;
- cineva i-a spus că în instituție accesul în cabinet s-ar face prin achitarea unei „taxe” de 20 de euro;
- că ar fi auzit de la alte paciente despre plăți neoficiale pentru intervenții chirurgicale, inclusiv o „taxă de 500 de euro” pretins oferită medicului drept „mulțumire” (f.d.41-43, vol.I).

49. Declarațiile menționate au fost ulterior preluate și redifuzate de mai multe portaluri de știri naționale, amplificând astfel impactul public al relatărilor intimei.

50. Considerând aceste afirmații ca fiind false, calomnioase și prejudiciabile pentru onoarea, demnitatea și reputația sa profesională, Casian Neonila a adresat lui Știrbu Viorica, la data de 28 mai 2019, o cerere prealabilă prin care i-a solicitat dezmințirea informațiilor difuzate. Potrivit înscrisurilor de la dosar, cererea prealabilă nu a fost recepționată de destinatar.

51. Tot la această dată, Casian Neonila a transmis o cerere prealabilă și către Î.C.S. „Pro Digital” S.R.L., solicitând dezmințirea afirmațiilor defăimătoare în același program și la aceeași oră în care au fost difuzate inițial. La dosar nu se regăsește un răspuns al adresatului la această cerere.

52. La data de 1 iulie 2019, Casian Neonila a depus cerere de chemare în judecată, solicitând obligarea pârâtei Știrbu Viorica la dezmințirea afirmațiilor defăimătoare în cadrul aceluiași post de televiziune și/sau aceleiași platforme media, cu un text explicit prin care pârâta să recunoască lipsa de substrat factologic a afirmațiilor răspândite.

53. Ulterior, prin cererea de concretizare a pretențiilor, reclamanta a solicitat suplimentar, obligarea pârâților Știrbu Viorica și ProTV Chișinău să dezmință informațiile defăimătoare, într-o conferință de presă sau printr-un reportaj la același post de televiziune (prin intermediul căruia au fost difuzate informațiile); compensarea de la Știrbu Viorica a prejudiciului moral în cuantum de 100 000

mii lei, compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 3000 lei pentru taxa de stat și în mărime de 14200 lei pentru serviciile de asistență juridică.

54. Judecătoria Chișinău, sediul Centru, investită cu examinarea cauzei, a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată.

55. Prin decizia din 12 mai 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul declarat de Casian Neonila, a casat hotărârea primei instanțe și a pronunțat o nouă hotărâre prin care a admis parțial acțiunea. Astfel, pârâții Știrbu Viorica și Î.C.S. „Pro Digital” S.R.L. au fost obligați să dezmință public informațiile defăimătoare într-o conferință de presă sau într-un reportaj difuzat la același post TV. Totodată, intimata Știrbu Viorica a fost obligată la plata sumei de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, la 900 lei taxă de stat și la 8000 lei cheltuieli de asistență juridică.

56. Examinând recursul declarat împotriva acestei decizii, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a realizat o evaluare incompletă și superficială a circumstanțelor de fapt și de drept relevante pentru soluționarea cauzei.

57. Potrivit art. 130 CPC, instanța este obligată să indice în mod clar motivele pentru care unele probe sunt considerate pertinente și concludente, iar altele sunt înlăturate. Nerespectarea acestei obligații echivalează cu o încălcare a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO, conform jurisprudenței constante a Curții Europene.

58. Instanțele judecătorești au obligația pozitivă de a analiza în mod efectiv argumentele esențiale ale părților și de a oferi un răspuns motivat acestora. Enumerarea formală a probelor, fără o evaluare analitică a conținutului, relevanței și forței lor probante, nu satisface exigențele unui proces echitabil.

59. În acest context, completul de judecată constată că instanța de apel a concluzionat că *intimata Știrbu Viorica nu a demonstrat, conform art. 24 alin. (2) din Legea nr. 64/2010 și art. 118, 121, 122 CPC, că informațiile difuzate nu ar fi defăimătoare, că ar constitui judecăți de valoare bazate pe un substrat factologic suficient sau că, la momentul difuzării, intimata ar fi acționat fără a realiza că participă la răspândirea unor relatări false ori lipsite de fundament.* Dar, contrar prevederilor art. 130 din Codul de procedură civilă, instanța de apel nu a analizat probele depuse de intimată, inclusiv: extrase medicale, capturi de ecran, CD-ul conținând înregistrări audio ale convorbirilor cu personalul medical (f.d. 66-74).

60. Astfel, completul de judecată reține că instanța de apel nu putea să se limiteze la examinarea unilaterală a probelor furnizate de reclamantă, ignorând sau tratând formal mijloacele de probă administrate de intimata Știrbu Viorica. Într-un litigiu privind pretinsa defăimare, verificarea substratului factologic al relatărilor difuzate în presă presupune în mod necesar confruntarea depozițiilor și probelor ambelor părți.

61. Știrbu Viorica a susținut în mod constant că afirmațiile publice au avut la bază experiența sa directă în cadrul consultațiilor la medicul Casian Neonila și interacțiunile avute cu personalul medical. Pentru a demonstra veridicitatea

acestor relatări, intimata a anexat la dosar extrase medicale, capturi de ecran și, în mod esențial, un CD conținând înregistrările audio ale convorbirilor avute cu personalul medical și cu însăși medicul Casian Neonila.

62. Instanța de recurs, reiterează că potrivit art. 130 din Codul de procedură civilă, instanța este obligată să indice în hotărâre motivele pentru care reține anumite probe și înlătură altele, în funcție de relevanța, utilitatea și conclundența lor. Or, acest standard impune o analiză efectivă a fiecărui mijloc de probă, nu o simplă enumerare formală.

63. În speță, instanța de apel nu a procedat la audierea înregistrărilor audio, nu a examinat conținutul discuțiilor existente pe CD-R, și nu a motivat în vreun fel înlăturarea sau lipsa de relevanță a acestor înregistrări, deși ele reprezentau un mijloc probant esențial pentru a verifica: dacă intimata a interacționat personal cu medicul Casian; dacă i-au fost adresate afirmațiile pe care pretinde că le-a primit („nu vă fac operația”, tonul pretins jignitor, refuzul nejustificat etc.);

64. În lipsa unei asemenea evaluări, instanța ierarhic inferioară a concluzionat că pârâta nu ar fi demonstrat existența unui substrat factologic suficient pentru afirmațiile difuzate – concluzie care apare ca prematură și nefundamentată.

65. Mai mult, lipsa oricărei mențiuni în decizia instanței de apel cu privire la CD-ul anexat echivalează cu o omisiune gravă de analiză a unei probe care, prin natura sa, putea să aibă o influență determinantă asupra soluției. Această omisiune contravine cerințelor prevăzute de art. 130 din Codul de procedură civilă și standardelor jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit cărora instanțele sunt obligate să examineze în mod real și efectiv argumentele esențiale ale părților.

66. Într-un litigiu privind libertatea de exprimare și defăimarea, evaluarea probelor pârâtei este cu atât mai necesară cu cât pârâta invocă buna-credință și existența unor fapte experimentate personal, elemente care pot fundamenta caracterul legitim al declarațiilor sale. În absența audierii înregistrărilor audio, instanța nu putea determina dacă relatările intimatai s-au bazat pe o percepție rezonabilă a situației sau dacă au fost făcute cu rea-credință.

67. De asemenea, instanța de apel nu a analizat conform legii natura juridică a afirmațiilor contestate, în sensul: distingerii clare între relatări despre fapte și judecăți de valoare, aplicării criteriului „substratului factologic suficient”, verificării bune-credințe a pârâtei în momentul difuzării informației, identificării existenței interesului public într-o chestiune privind serviciile medicale oferite pacienților.

68. Întrucât subiectul privește comportamentul unui medic din sistemul public de sănătate, informația se încadrează în noțiunea de interes public, iar instanța era obligată să aplice testul de proporționalitate dezvoltat în jurisprudența CEDO. În lipsa acestei analize, decizia instanței de apel este prematură și insuficient motivată.

69. În baza acestor deficiențe – nemotivarea hotărârii, neanalizarea completă a probelor, aplicarea superficială a Legii nr. 64/2010 și ignorarea standardelor

CEDO – instanța de recurs constată că soluția instanței de apel nu poate fi menținută.

70. Drept urmare, Curtea Supremă de Justiție consideră necesară casarea deciziei din 12 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și, reținând că erorile de apreciere a circumstanțelor de fapt, nu pot fi corectate de instanța de recurs, deci, se trimite cauza la rejudecare în instanța de apel pentru a asigura: respectarea dreptului la un proces echitabil, stabilirea corectă a circumstanțelor de fapt, aplicarea adecvată a normelor legale incidente.

71. Începând cu 27 decembrie 2024, a intrat în vigoare Legea nr. 135 din 13 iunie 2024, care modifică Legea nr. 76 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești din 21.04.2016 și prevede revizuirea hărții judiciare și reorganizarea instanțelor judecătorești din Republica Moldova. Conform noilor prevederi, au fost efectuate schimbări importante în organizarea curților de apel și a judecătoriilor din circumscriptiile acestora astfel că, Curtea de Apel Chișinău a fost redenumită în Curtea de Apel Centru.

72. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă:

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Știrbu Viorica, reprezentată de avocatul Russu Vitalie.

Casează integral decizia din 12 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Casian Neonila către Știrbu Viorica și Î.C.S „Pro Digital” S.R.L privind apărarea onoarei și demnității, obligarea pârâților să dezmință informațiile defăimătoare, compensarea prejudiciului moral, a cheltuielilor de judecată.

Trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Centru.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă